

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lån till föreningen Röingegården u. p. a. för vissa ombyggnadsarbeten m. m.; given Stockholms slott den 13 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att föreningen Röingegården u. p. a., vilken driver epileptikerhemmet Röingegården, och föreningen Margarethahemmet för vård av fallandesjuka sinnesslöa barn beviljas ränte- och amorteringsfria lån å resp. 100 000 och 130 000 kronor.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HEDLUND, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under kapitalbudgeten, elfte huvudtiteln, punkten 9, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Lån till föreningen Röingegården u. p. a. för vissa ombyggnadsarbeten för budgetåret 1953/54 beräkna ett investeringsanslag av 100 000 kronor. Anledningen härtill var, att framställning i ämnet vid tidpunkten för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling.

Infordrat utlåtande har numera inkommit.

Vidare har föreningen Margarethahemmet för vård av fallandesjuka sinnesslöa barn inkommit med framställning om ett statligt lån. I anledning härav ha yttranden inhämtats från medicinalstyrelsen och statskontoret.

Röingegården.

Förslag.

I en den 3 december 1952 dagtecknad skrift till Kungl. Maj:t har styrelsen för föreningen *Röingegården u. p. a.* anhållit om ett ränte- och amorteringsfritt lån å 100 000 kronor för bestridande av kostnaderna för vissa ombyggnadsarbeten vid föreningens epileptikerhem. Av framställningen och därvid fogade handlingar inhämtas bl. a.

Föreningen har till föremål för sin verksamhet att mot ersättning bereda vård och utbildning av fallandesjuka. I detta syfte förvärvade föreningen den 1 december 1948 Röingegården i Stoby kommun. Föreningen övertog vid köpet icke gården tillhörande jordbruksareal men väl ladugård m. fl. uthus. Fr. o. m. den 1 juli 1951 har epileptikerhemmet haft 65 av medicinalstyrelsen godkända vårdplatser. Vissa ombyggnadsarbeten ha genomförts i de gamla djurstallarna. Sålunda ha i dessa anordnats 3 ljusa och rymliga arbets-salar, samlingssal, hobbyrum för patienterna, föreståndarkontor m. m. I den s. k. annexbyggnaden ha inretts patientrum och personalbostäder. I huvudbyggnaden har ny matsal med egen ingång för de friskaste patienterna iordningställt, varjämte viss omläggning av värmsystemet kommit till stånd. Ehuru försök gjorts att uppdelning av patienterna genom att förlägga patienter med mera avancerade sjukdomsbilder till hu-

vudbyggnaden och sådana med mindre uttalade symptom till det s. k. annexet, har dock tillräcklig differentiering ej kunnat uppnås. Friktioner uppstå särskilt på grund av att dementa gubbar ej i tillräcklig utsträckning kunna hållas åtskilda från yngre, friskare män. Det är därför önskvärt, att huvudbyggnaden och annexet göres till i möjligaste mån åtskilda enheter.

Lokalstandarden är delvis ganska primitiv, särskilt gäller detta huvudbyggnaden. Antalet toaletter är otillräckligt och tvätthandfaten äro merendels placerade i korridorerna. En genomgripande upprustning av kökslokaler är behövlig.

Föreningen har med avseende på sin ekonomiska ställning upplyst, att den förvärvat Röingegården — som f. n. har ett taxeringsvärde av 177 000 kronor och brandförsäkringsvärde av 400 000 kronor — för 120 000 kronor, att föreningens skulder den 30 november 1952 uppgingo till i runt tal 229 600 kronor, därav inteckningslån till ett belopp av 146 500 kronor, obetalda räkningar 20 400 kronor och egna accepter 27 000 kronor. Föreningen uppger, att den är i omedelbart behov av penningar för att kunna fortsätta sin verksamhet. Upplåning hos bank vore numera omöjligt. Till säkerhet för det ifrågasatta lånet har föreningen erbjudit inteckningar i anstaltsfastigheten, liggande mellan 90 000 och 190 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att det tidigare förekommit, att staten lämnat särskilt ekonomiskt stöd åt enskilda vårdanstalter för sanering av deras ekonomi. I regel torde tidigare ha krävts, att låntagarna ställt godtagbar säkerhet för lånet. Då taxeringsvärdet å anstaltsfastigheten endast uppgår till 177 000 kronor, kan ifrågasättas, om statslånet ej borde begränsas så, att det kommer att ligga inom taxeringsvärdet. Av utredningen i ärendet att döma skulle emellertid för en mera långtgående förbättring av anstalts likviditet ha behövt tillskjutas större belopp än föreningen begärt. Vid sådant förhållande vill statskontoret icke motsätta sig bifall till framställningen. Vid lånet torde böra knytas det villkoret, att detsamma skall återbetalas, om verksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt.

Margarethahemmet.

Förslag.

I två särskilda den 4 december 1952 och 6 februari 1953 dagtecknade skrifter har föreningen Margarethahemmet för vård av fallandesjuka sinnesslöa barn hemställt om ett statligt lån å 197 366 kronor 68 öre till täckande av de förluster, som uppkommit å föreningens verksamhet under de senaste fyra åren.

Föreningen, som har till ändamål att bereda bostad, vård och underhåll åt fallandesjuka sinnesslöa barn, stiftades år 1890 och lämnar sedan 1915

vid sin då uppförda anstalt vid Knivsta vård och undervisning åt fallandesjuka sinnesslöa barn. Under åren därefter har anstalten moderniserats. Antalet av medicinalstyrelsen godkända vårdplatser utgör 118.

Som skäl för sin hemställan har föreningen anfört bl. a.

I skrivelse år 1952 gjorde föreningen hemställan om ett engångsanslag på 154 572 kronor 30 öre för täckande av den förlust, som för föreningen uppkommit under åren 1949—1951. Föreningen beviljades i anledning härav ett ränte- och amorteringsfritt lån å 90 000 kronor. Den sanering av föreningens ekonomi, som eftersträvats, har trots höjda vårdavgifter icke ernåtts. Bristen har i stället ytterligare ökat. Skulle denna utveckling fortskrida kommer föreningen inom ett par år att nödgas upphöra med sin verksamhet. Under år 1952 har verksamheten gått med 132 794 kronors förlust. Detta belopp har föreningen måst ersätta genom kapitalutlägg. Föreningen hemställer, att den måtte erhålla ett lån för täckande av detta belopp samt för den del av det av föreningen förra året äskade beloppet, för vilken lån ej beviljades, (154 572: 30 — 90 000) 64 572 kronor 30 öre.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen framhåller, att Margarethahemmet fyller ett oundgängligt behov av vårdplatser för fallandesjuka sinnesslöa. Statens anstalt för fallandesjuka i Jönköping och Margarethahemmet äro de enda skolanstalterna för efterblivna epileptiker i landet. Det är synnerligen viktigt, att behålla Margarethahemmet för ifrågavarande klientel, då den statliga anstalten icke är tillräcklig för att tillgodose efterfrågan på vårdplatser för barn.

De under år 1952 redovisade kostnaderna för fastighetens underhåll kunna med hänsyn till byggnadernas ålder icke anses oskäligen. Kostnaderna för hemmets drift ha stigit i högre grad än föreningen vid sin framställning år 1952 om höjning av vårdavgiften förutsett. En ytterligare höjning av vårdavgiften utöver den för 1952 fastställda å 3 500 kronor anser medicinalstyrelsen icke tillräddig. Styrelsen tillstyrker, att föreningen beviljas ett anslag å 197 400 kronor till täckande av föreningens förlust under åren 1949, 1950 och 1952.

Statskontoret anser sig ej böra resa någon erinran mot att framställning göres om statsbidrag till föreningen för att säkra ett fortsatt uppehållande av driften vid hemmet. Beträffande bidragets storlek erinrar ämbetsverket, att föreningen år 1952 ej beretts täckning för de driftunderskott, som uppkommit å verksamheten före år 1951. Det bidrag, som kan ifrågakomma, torde därför böra begränsas till det belopp, som motsvarar den under år 1952 uppkomna förlusten.

Departementschefen

Epileptikervård i statlig regi bedrivs endast vid statens anstalt för fallandesjuka. För driften av övriga epileptikeranstalter svarar landsting och enskilda sammanslutningar. I sitt betänkande om sinnesslövärderna (SOU

1949: 11) har 1946 års sinnesslövärdsutredning utgått från att staten framdeles skulle övertaga ansvaret för epileptikervården i dess helhet. Till detta förslag har jag ännu icke tagit ställning.

Epileptikerhemmet Röingegården inrymmer f. n. 65 av medicinalstyrelsen godkända vårdplatser. Vid hemmet har under senare tid företagits en del ombyggnadsarbeten. Såsom av det anförda framgår, behöver hemmet ytterligare upprustas. Redan genomförda ombyggnadsarbeten har emellertid dragit förhållandevis stora kostnader. Vissa av hemmets lån har uppsagts till betalning och betydande likviditetssvårigheter kan förutses. Hemmet torde därför få anses vara i omedelbart behov av medel för att verksamheten skall kunna fortsättas. Då behovet av vårdplatser f. n. i stort sett torde motsvara tillgången, bör någon minskning av platsantalet ej ske.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har Margarethahemmets drift, trots medgiven höjning av vårdavgifterna, uppvisat ett betydande underskott. Detta uppgår för år 1952 till icke mindre än 132 794 kronor. Såsom medicinalstyrelsen framhållit, synes det uppkomna underskottet ha föranletts av pris- och löneökningar. För att erhålla medel att möta dessa kostnadsstegringar har föreningen tvingats täcka underskottet genom kapitalutlägg. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden och då Margarethahemmet fyller ett oundgängligt behov av vårdplatser för fallandesjuka sinnesslöa, anser jag det vara angeläget, att åtgärder vidtages för att säkra ett fortsatt uppehållande av driften vid hemmet. Jag vill i detta sammanhang erinra, att statsutskottet i sitt utlåtande nr 181/1952 över förslag till lån åt föreningen för sanering av hemmets ekonomi framhållit angelägenheten av att frågan om storleken av det statsbidrag, som för framtiden bör utgå till hemmet, tages under förnyat övervägande i samband med prövningen av 1951 års sinnesslövärdsutrednings kommande förslag till statsbidragsbestämmelser rörande sinnesslöanstalterna. Förslag i detta avseende har ännu icke inkommit.

Under åberopande av det anförda tillstyrker jag, att föreningarna lämnas ekonomisk hjälp i form av stående, räntefria lån. Dessa lån torde böra bestämmas till 100 000 kronor för föreningen Röingegården u. p. a. samt 130 000 kronor för föreningen Margarethahemmet för vård av fallandesjuka sinnesslöa barn. Såsom villkor för lånens erhållande bör föreskrivas, att föreningarna ställer säkerhet, som av Kungl. Maj:t godkännes, samt att lånen skall återbetalas om verksamheten nedlägges eller icke upprätthålles på tillfredsställande sätt. Medel för lånen torde böra anvisas under fonden för låneunderstöd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att för budgetåret 1953/54 under fonden för låneunderstöd, inrikesdepartementet, såsom investeringsanslag anvisa
- a) till *Lån till föreningen Röingegården u. p. a. för vissa ombyggnadsarbeten* 100 000 kronor;

Kungl. Maj:ts proposition nr 148.

b) till *Lån till föreningen Margarethahemmet för vård av fallandesjuka sinnesslöa barn för sanering av hemmets ekonomi* 130 000 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Örtenberg.
